

Kőrösi Zoltán

NAGY-BUDAPESTI SZERELMES REGÉNY**(Közhelyek Könyve)**

Későre jár, lassan elmúlik a délután, meleg még a levegő, ám a napközbeni ájult csendből már kezd magához térni az erdő, és a sűrű felől talán valami hűvösség támad, ráadásul a hangok, micsoda sustorgás ez, innen is, onnan is motozások, ágroppanások és zizzenések kelnek, különösen, ahogy a gödrös földúton végigdöcög a pokrócokkal bélelt, bőrülékes, könnyű kis lovas kocsi, cséza, vagyis cshééza, ahogyan a folyóparti ház asszonya mondja, cshééza, kissé vontatottan és oda sem figyelve, éppen, akárha egy készséges cselédet szólítana, unottan és szomorkás fáradtsággal, de azért soha nem tévesztve el a megfelelő hangsúlyt, nem tévesztve az odaillő szót, talán mert azt hinné, hogy akár egy ilyen apró változás is kikölkentheti a megszokott rendet?, talán mert gondolkodik rendről és kikölkentésekről, talán mert nem, milyen volna, ha elpattanna a fonalakat összetartó szál, egy óvatlan mozdulat, kicsi vigyázatlanság, és egyszeriben szétbomlik az egész köteg, és akkor se felvenni, se megtartani, mert nem is egyszerűen szertehullik, de rögvest kibogozhatatlanná válik, maradjon tehát a megszokás, ámbár az az asszony alighanem még akarattal sem tehetné meg, hogy másként szóljon, mint ahogyan szólni szokott, hogy más hangsúllyal távozzanak tőle a szavak, mint ahogyan távozni szoktak, mi is volna az ember, a lehetőségek metszéspontja, szépségesen és reménykeltően hangzik ez, de hol maradnak a bölcsességek arról, hogy miként múltak el felőlünk a lehetőségek, pörögnek, mint a lejtőn legurított kavics, elhalnak, mint az elkialtott szavak, zaj hív elő zörgést, zörgésre felel a zaj, csak hogy ezzel legyen még teljesebb a csend, cshééza, ha valaminek nevet adunk, azzal meg is születik.

Bandi és Lujza, így hívják a két lovat, lustán lebben néha a farkuk, rá se hederítenek a legyek.

Augusztus van, és még most is tikkasztó a nyár, az a fajta meleg, amikor kora reggeltől alig láthatóan apró, fényes bogarak szitálnak mindenütt, talán most röppennek fel a földről, talán a töppedt levelek alól, az avarból, a gyökerek mellől, ismerni őket, egyszer csak kibuknak az árnyékokból, s már ott hullámanak a bokrok fölött, és feljebb, feljebb, feljebb, táncolnak a facsúcsokon, a remegő levegőben, belőlük árad a forróság, belőlük táplálkozik a nyár, izzó pontok, szikrázó, el-eltűnő lángocskák a lombok közti lyukakban.

Az útszélről összehajolnak az ágak, ami alulról indázna felfelé, az máris odafönről ágazik tovább, ami fentről ereszkedik lefelé, eltűnik, hogy másutt előbújva törjön újra át. Mit nézünk e sátorra tekintve, a leveleket, avagy köztük a réseket az ég felé, mondjunk annyit, hogy amiként nincsen, aki a húsos levelektől láthatná a földből felnyomuló gyökereket, úgy máskülönb, még ha tudjuk is, hogy észrevétlen növekszik, csak azt látjuk, milyen moccanatlan ez a fal.

Bandi és Lujza rövidre vágott sörénye viszont megrezzzen minden egyes bólintásuknál, lépés és bólintás, mintha a megkezdett utat helyeselnék, két ló annyi éven át egymás mellé fogva, két kérdés, és egy biztos, hogy Bandi és Lujza nem válaszol, tömött sárga-barna a sörényük, csikos, mint odafönt a házban a szombatoként a

cselédszoba melletti kiskamrából a hajópadló sikálásához előszedett bőrpántos sűrölőkefék.

Péró, így hívják a kocsi, tömzsi, bajuszos, fekete ember, az a fajta, aki soha nem tud úgy megborotválkozni, hogy máris ne sötétlene az állán a borosta, a haja mint a drót, görnyedten ül, fél kézzel tartja a gyeplőt, a másik keze a bojtos hegyű ostorral a térdére simítva, sötétkék, durva vászonnadrág, fakéregdarabok a körmei.

Álmosan, félig lehunyt szemmel nézi Péró a lovakat, fényes bogárszárnyak a csillogó szőrszálak is, néha dűnnyög valamit csupán, érthetetlenül elnyelve a szavakat, talán a lovak nevét ismételteti, talán mást, éppen a magasra nőtt útszéli vaddohány nevét mondja, vagy a jobbra-balra hirtelen megnyíló tisztásokon álló magányos fákról beszél, azt azért ne higgyük, hogy nem róluk, hanem hozzájuk szól, ámbár miért is ne, volna itt történet és emlék éppen elég, még ha nem is mindig szavakból és mondatokból rakódtak össze, vaddohány, legyint Péró aztán szeliden az ostorral a lovak fara felé. Hátral pedig a vasalt kerekek húztak kettős szalagot a langyos porba, igaz, ezt meg inkább csak gondolni lehet, tudni azt, aminek minden tudás szerint lennie kell, de most mégsem látható, van is meg nincs is tehát, hiszen lassú felhők szitálnak a kocsi mögött, felszálltak, s nem akarnak mozdulni már. Elmosódott árnyékok a fák, barna foltok a bokrok, csupán a napfény tör át vörös sugarakkal, porszemek keringenek, kései a délután, vörös felhők, s bennük a gomolygó fekete foltok, vörös felhők derengő aranysegéllyel, mint az emlékek.

Hosszú és egyenes az út, úgy ringat a kocsi, mintha nem is a fák között gurulna, de odalent, a folyón ringatózna, egyre lejjebb, délnek, a határ felé sodorná az ár, zöld felhők az égen, porfelhőnyi köd a víz fölött.

Két kisgyerek bújik hátul a bőrülések között, lecsúsztatva egészen a kocsi padlatára, összekucorodva a lószagú takaró alatt, kisfiú és kislány a szűrős, meleg kunyhóban, zöld sátor, barna sátor, egymáshoz simulva a homályban, nincsenek lovak, nincsenek fák, nincsenek dűnnyögések, és nincsenek napsugarak, csupa titkos zörgés a világ.

Ez a pokróc, ez a mi lakásunk egy nagy hajón, mondja a kislány, egészen közelről suttozja a fiú fülébe, nem is suttozja, inkább csak leheli, nedves ajka a fiú fülcimpájához ér, rózsaszín a rózsaszínhez, tudod, utazunk a tengeren, bodorodik a füst a kéményekből, zumm-zumm, hallod?, járnak odalent a gépházban a dugattyúk, verejtékes munkások fűtenek, az arcuk csupa korom, különben meg teljesen olyanok, mint a Péró, dolgozik a gőzgép, fehér habokat kavarnak a propellerek, ez egy óceánjáró ám, három hajócsavarja is forog, vigyázz, hogy ki ne essél, hiszen te még úszni sem tudsz, ráadásul nem láthatjuk, mi van a víz alatt, annyit mondok csak, hogy mindenféle rémséges fenevadak, fűrészfogak és cakkos uszonyok, addig jó neked, míg velem lehetsz.

Nem láthatjuk, bólint engedelmesen a kisfiú, s még jobban összehúzza magát a takaró alatt, izzadság csordul a hátán, nem láthatjuk, s az orra egyszeriben megtelik a kislány hajának illatával, fülét csiklandozza a lány szája, a suttozása, bizony, jó, hogy ketten vagyunk ezen a nagy hajón.

De ha ketten vagyunk, akkor mi ez a csattogás, s vajon honnan jönnek ezek a különös zörgések, és lehet-e egy tengeri gőzhajónak nyári porszaga, lehet-e egy tengeri gőzhajónak csipős lószaga.

A kisfiú levegőért kapkodó, hirtelen kiszáradt szájára csöppen fölébe hajló nővére izzadsága, izzadság vagy nyál, sós, ami édes, édes, ami sós, ha nem mondja ki, talán nem is gondol semmit, homlokát felhúzott térdéhez szoritja, talán csak a történet ad

neki szavakat, a fölébe boruló pokróc homálya és az erdőn átvágó lovas kocsi zörgése, mi van a víz alatt, gondolhatja a kisfiú, mi úszik az emlékek vizén.

A cséza már egészen a Duna-partra kaptat, nem gát az, inkább holmi hordalékos domb, kövekkel és ihol-néhol betonnal megtámogatva, felélénkülnek a lovak, lám, milyen is a folyó illata, milyen is az út alatti lapos, homokos part s a domb alján szét-szórt nagy, legömbölyített kövek, a víz, ahogy nemtörődöm módon folyik, karikás, tágló gyűrűk, titkos csobbanások és sárgás tajtékú hullámok, és persze mindehhez a szemközi oldal kébbe boruló sűrűsége, közel van és messze van, két part között a leg-rövidebb egyenes a távolság, holott tudvalevőleg se a csónakok, se a legbátrabb úszók nem tarthatják be ezt, oldalvást, az ár ellenében haladnak, hogy szemközt érhessék el a földet, két part között tehát a legrövidebb út a belátás és az okos számítás, nem mint-ha e kettő mindig elégnék bizonyulna, a hajdan Kertesre titokban átjáró béresnek például már csak az emléke felelhet minderre, merthogy a testéből a tavaszi sodrás kiszivta az erőt, hajnalra egészen lent, Bajánál fehérlett a rakparti kövön, éppoly fehér-en, mint ahogyan egy ing világitott aznap éjjel mindhiába az ablakban abba a holdfé-nyes éjszakába, nem is vettek aztán már senkit a Péró mellé a ház gazdáit, így is maradtak elegen, kevesebb emberrel, lám, kisebb a gond, ott döcög a kocsi a ritkásan álló fák alatt, majd felkanyarodik a fehér kővel leterített bekötőútra, trappolnak a lovak.

Csupán egy alacsony léckerítés jelzi, és a gonddal nyírt fű, hogy ez a kert már közvetlenül a házhoz tartozik, de beljebb a kis domboldalon örökzöldek állnak sort a kiszélesedő feljáratig, és fűzfák a bejárat előtt, összehajolnak az ágaik, mögöttük fehérlik az oszlopos tornác.

Uzsonnához terített nádasztal a fűvön, fehér, lekötött párnákkal a fonatos székek, tányérok, a terítőre fordított poharak.

Odébb, a bokrok előtt, a virágágyásnál otffelejített öntözőkanna, színes üveggöm-bök a pirosra mázolt virágtartó karókon.

Péró a kiöblösödő feljáró előtt állítja meg a lovakat, onnan még, ahogyan illendő, visszafordulhat a kocsi, vissza a kerülő úton a hátsó épülethez, a hármastállóhoz és a nagy, fakapus pajtához, anélkül, hogy az oszlopok alatt keresztül kellene hajtani, hóóó, szól Bandira és Lujzára, és a bak elülső vasára tekeri a gyeplőt, hangos és valamiképp váratlan is ez a kiáltás az álmos várakozásban, és a ház körül egyszeriben csend támad, olyan csend, mint amikor előbb egy halk roppanás hallatszik, akárha egy elfeledett fal maradványa dőlne le valahol a túlparton, a falu szélén, vagy egy korhadt törzsű fa fordulna ki a földből az erdőben, hogy minden feltűnés nélkül a porba fe-küdjön, s még az ágai sem recsegnék szanaszét, csupán összesimulnak a zuhanástól, puhán és könnyedén, mint a térdre nyugtatott kéz ujjai, olyan csend, hogy aztán már nem töri meg se kiáltás, se az összekoccanó poharak csilingelése, nem kopognak lé-pések odabent a házban, talán csak egy órakattanás, máskülönben félhomályos kutak a nyitva hagyott ablakok, nem ropog idekint a fehér kőzúzalék, s aki szólna, egy pil-lanatra visszatartja inkább még a lélegzetét is, állókép, mondjuk most így, és értsük azt: álló idő, a gömb, mint tökéletes idom a térben, egy bezárult pillanat, immár vál-toztathatatlanul, és szó ne essék akaratról, mint ahogyan vágyakról se, a mozdulatlan-ság és a csend, e kettő éppenséggel megtalálhatja önmagában is az értelmét, míg a fák mögött, a Dunán, a homokos partra örökösen változó fodrokat rajzolnak a hullámok.

Aztán pedig izzadtan ugranak le a kocsiról a gyerekek, a pokróc, a nagy gőzhajóház az ülésre dobva marad, tüzet rakunk!, tapsol a kislány, hátraszalad, az erdő felé, ahol egy férfi dolgozik, mondjunk el annyit róla, mellényes, csizmás, vékony csontú, kes-

keny vállú ember, akinek mintha mindig valami olaj vagy zsír fényesítené a haját, s a mellény hátára fehér pöttyöcskével hulldogál a korpa, a partról felhozott kövek karéjába állította a nagy fahasábok gúláját, s most drótkarikával fogja körbe, összeszeríti, hogy majd felfelé lobogjon a láng, s ne essen szét a rakás idő előtt.

Várj, Kati, várj meg, szalad utána a kisfiú is, hiszen a tűz olyan nagyon jó dolog, kivált a szikrák, azokból lesznek a csillagok, amiképpen a hullócsillagokból lesznek a szikrák, s nem szól ez másról, mint hogy minden összetartozik, ahogyan apjuk mondta, tűz a tűzzel, fény a fénnel, mosolyogva mutatott ezüstfejű botjával felfelé, majd a fák sűrűjére is, az árnyékokról akár ne is beszéljünk, ott vannak például a szúnyogok, ugyan mi másért teremtettek, mint hogy a vér is egyesülhessen a vérrel, nem is lehet erre okosabb magyarázat, és hogy minden, ami van, megtalálhassa a maga útját, felhőnyi szúnyog vagy felhőnyi eső, vér a vérhez, víz a vízhez, tudjuk, egyre megy, szikrák és hullócsillagok, ha kívánsz valamit, tartsd magadban, mert ha nem, hát akár el is felejteted.

Most viszont még csak késő délután van, elől szalad a kislány, röpködő fekete haj, s nyomában a kisfiú, várj meg, kiáltaná nővérének, várj meg, szólna utána, ha nem tudná, hogy úgys hiába, most is, mint máskor, nem vár, aki gyorsabb, aki erősebb, joggal fut a másik előtt.

A nyárfák, ott a túlparton, mint egy hatalmas fésű fogai, felhőfoszlányokkal csúszik át közöttük az alkonyat.

A ház tornácán, a már meggyújtott lámpa alatt hosszú, bodros aljú, fehér ruhában áll Anya, gyűrűs keze a kőkorlátan pihen, mögötte az ajtónyílás félhomályából éppen kilép Apa, szinte kettévágja az árnyék és a fény, magas, erős testén fekete kabát feszül, kettős aransorban csillognak a gombok.

Villás farkú sárga lepke repül az üveggömbök felől, a szárnyai, mint két gyerekenyér, becsukódik és kinyitódik, nicsak, vajon mit kér, mit kéreget, a fogyó fényben szinte felvillan minden egyes szárnycsapás, kinyílik, mint egy szem, egy kisfiút lát rohanni a fűvön, izzadt, kipirult arc, röpködő fekete haj, ezek ám a különös szárnyak, micsoda sötét madár, kár, hogy repülni nem tud velük az a fiúcska, könnyebb lehetne a lepkeüldözés, ámbár most éppen az egyik üveggömb tetejére ült az üldözött, becserezhető a vadász, már ha volna benne effajta óvatosság, például egészen közelre odakúsza láthatná az üveggömbben magát, s ugyanezt tehetné a lepke is a fiú szemébe nézve, de hogy megtörténhet-e egy ilyen találkozás, amit nézünk, vajon visszanezhet-e ránk, s ami visszanez ránk, abban megláthatjuk-e magunkat, most nem fog kiderülni, mert ez a kisfiú nem gondol még a cselekre, diadalkiáltással ugrik a virágok közé, hogy menjen, repüljön az áldozat tovább, vagy riadtan egy utolsót verdeszen az összecsapódó tenyerek között. Csakhogy az a lepke egyszeriben semmi hajlandóságot nem mutat a repülésre, lustán nyitja és csukja a szárnyait, majd a fiú közeledtével egészen megdermed, mozdulatlan, szétterített szárnyakkal ül, akárha már nem élne, tisztán látszik rajta a feketés rajzolat, íme, lassan közeledve, kinyújtott ujjal is meg lehetne érinteni, a két sárga nyúlvány a szárnyak végén, mintha fullánk volna, s két nyúlvány az üveggömb tükrében, mint valami pókfonál, de hogyan legyen vadász a vadász, ha nem menekül előle a zsákmány, áll a kisfiú a deréig érő virágok között felemelt karral, félbemaradt, s ettől hirtelen mennyire más értelmet kapott ez a mozdulat, vagyis hogy talán így nyerte el az igazi értelmét, ekképpen mutatta meg magát, mit jelentenek a kitárt, magasba emelt karok s a széttárt ujjak a virágok fölött, mit jelent a kisfiú arca az üveggömb előtt, tágra nyílt szemében a sárga lepke képével, aztán hirtelen megré-

mülve elszalad, Anya!, Anya!, sikoltja a lépcsőhöz rohanva, a bejáratnál zihálva áll meg, könnyek folynak a szájába, rázkódik a válla, úgy zokog, sós, ami édes, édes, ami sós, az arcát törölgetve tenyerével eltakarja a szemét.

Este petróleumlámpák szaga tölti be a házat, a Dunáról párás levegő nyomul a fák közé.

Az ég csaknem fekete, s teleszórva csillagokkal.

Kilyuggatott selyem, átsüt rajta a fény.

A gyerekszobában a kislány és a kisfiú a feltornyozott párnákon, takarókon üldögél, árnyékok lobognak a fehér falakon, mert nyitva az ablak, és mert ma Apa olvas altató mesét, az ablak melletti karosszékre ült, fejét a tenyerébe támasztva könyököl, másik kezében fekszik a nyitott könyv, csillognak az aranygombok, Apa keresztbe vetett lába hintázik a szavak, mondatok ritmusára, fekete cipőjén újra és újra felvillan a lámpafény.

Volt egy hatalmas ordas farkas, aki halat akart fogni zord télidőben, odalopakodott a tó jegére vágott lékhez, s a vízbe dugta lompos farkát, volt egy hatalmas ordas farkas, s farka a tó vizébe fagyott, nem is menekülhetett másként az a rút állat, mint hogy a farka odaveszett, volt egy hatalmas ordas farkas, úgy futott el az erdőbe, futott, futott, hogy hátra se nézett, soha nem jött ki aztán már onnan, hiába üldözték a falubeli emberek, volt egy hatalmas ordas farkas, nem látta azóta senki sem. Összeolvadó, hemzseggő bogarak a fejtetőre állított betűk, s velük szemben a nagy, egész oldalas színes kép, csupa piros és fekete, mi lehet az, talán egy állat, bizony, látszik még a vöröslő nyelve is, és ott vannak a hatalmas fogai, milyen jó hűvösek a párnák, fehér és még fehérebb, árnyék és félhomály, ez a körbefutó hímzés a huzaton olyan, mint holmi minták egy lepke szárnyain.

Reggelre megint szikrázva süt a nap, a szél se fúj, a kisfiú harisnya nélkül, szandálban szaladhat a ház körül, a folyó túlpartja felől ömlik a fény, bár még nedves kicsit a fű, de a levegő illatos és meleg. Hátról, az istállótól fojtott kiáltás hallatszik, nyerítés és dobogás, mintha egy súlyos kalapács zuhanna mindegyre a falnak, csörgés, talán egy felrúgott vödör, lánc a vaskarikában.

Péror, kiáltja a kisfiú, de amit mondhatna, elhal a növekvő hangzavarban.

Péror!, s hogy odaér, már az istálló ajtajában áll a férfi, a cserepes istállótető fogazott árnyéka takarja az arcát és a felsőtestét, csak a kék vászonnadrág látszik élesen, a küszöbön kívül a bakancs. Leengedett kezében az ostor, másik ez, vastagabb és erősebb szíjjal, mint amivel hajtani szokott, a lovak, Bandi és Lujza fújtató, idomtalan testek a meleg, párás istállóhomályban.

Délfelé aztán, hiába a meleg, felhőfoszlányok támadnak a hajnali párából, közeli a túlpart, végére jár a nyár.

A kisfiú négykézláb mászik a fűvön, szöcskéket gyűjt a hóna alatt szorongatott üvegbe, a tornác oszlopai között sorakoztatja fel őket, az egyik hadsereg a meg-megvonagló szöcskék csapata, a másik oldalon a kitépelt szöcskecombok, micsoda igazság, hogy amit megfigyelünk, az már nem maradhat ugyanaz, merthogy jól tudjuk, ha valami a szemünk elé kerül, akkor a megfigyelésünktől változik a megfigyelt is, nem mintha a lábukat vesztett szöcskéket vigasztalhatná bármi effajta megállapítás, különösképpen a világ részeinek eme megmásíthatatlan összetartozása, s nem mintha a kisfiút érdekelné a mégoly sokat sejtető tanulság, amikor izzadó tenyerén olyan törekenyen vékonyka fekete vonalakat a szöcskelábak.

Guggolva bámulja a rovarokat, girbegurba, nedves csikocskákat hagynak maguk után a kőlapokon vonszolódva, egészen közel hajol, sárgás patakocska csurran a nadrágjából a lába közül.

Zongoraszó hallatszik a házból, elpattanó színes üveggömbök.

Délután a városba viszi a családot a felhúzható börtetőtől megfosztott cséza, Anya sárga és piros virágokkal díszes napernyőt tart maga fölél, Péro ünneplőben ül a bakon, elvégre vasárnap van, elsuhanak a fák, úgy, olyan gyorsan szaladunk, mint mellettünk a Duna, milyen szép lesz, ahogy a sétálgatók köszönetnek egymásnak a városka macskaköves, folyóra néző főterén, meghajolnak, s mosolyognak minduntalan, napernyők és könnyű, nyári kalapok, s a kávéház teraszánál már az alacsony kőkorlát előtt, az utcára kilépve ugyanígy köszönti a vendégeket a csikos mellényes pincér, fényes a haja, és a koponyájához simul, mennyi gonddal keféltgethette, s vajon mennyi időn át, fekete bajszkájá olyan keskeny, mint valami szöcskeláb, bocsnát, szöcskelábak, sorba illesztgetve szépen.

Pattognak a kerekék alól a kövek, milyen lesz, ahogy a főterén a házfalokról ide-oda verődve végiggörögnek a kiáltások, míg odaátról, a szemközti kis szigetről áthallatszik a zene, a hegedűk és a cimbalom hangja, s a nagybögő álmos brummogása a fák közül, az ottani étterem kerthelyiségéből, itt pedig, ha beljebb megyünk, a homokkal marattott, feliratos üvegtáblákon belül a mennyezeten sárgaréz ventilátor forog, és mintha valami játék zongorácska szólna, újra és újra megcsörrennek a tányérok és poharakon a címeres villák és kanalak, ugye, milyen szép lesz ez a vasárnap délután, olyan szép, mint a többi, már csak annak okán is, hogy szép az, ami nem változik.

Péter fiam, ha szeretnéd, most az odaúton Péro mellé ülhetsz, még a gyeplőt és az ostort is foghatod, feltéve, hogy nem piszkolod össze a ruhád.

Fogja a kisfiú a gyeplőt, érzi a bőrszíz végén a két hatalmas testet, Bandi és Lujza, nincsen erő, ami megállíthatná őket, és nincsen erő, ami irányíthatná, csak ez a gyeplő, s a gyeplő végén a kéz, akinek engedelmességek. Fényes bogarak, nézi, hogyan dolgoznak azok a rettentő izmok, a hatalmas combok, megfeszül a finom bőr, s ehhez képest milyen durva a patkócsattogás, nem is beszélve a kerekék zörgéséről a köveken, küllő és kerék méri az időt és méri az utat, lobog a lovak farka, a sörényük persze nem, hiszen az rövidre vágva díszesleg, minden lépés egy újabb fújtatás. Bandi egy kissé mintha hátrébb maradna, Péro úgy mondja, nemigen akar húzni a lustaság, bezzeg a Lujza, az sohasem henyél, micsoda hatalmas testek, az nem lehet, hogy közben nem gondolnak semmit, például ha megrántom a szíjat, máris felvágja a fejét mind a kettő, aki érez, az gondol is, nem lehet másképp, mégsem mondják el, milyen lehet, ha az ostor megcsípi a hátukat, vagy ha elmondják, hát nem nekünk, húzzák a csészát és rajta öt embert is, és még hogy közben ne lenne egyetlen gondolatuk, csak a verejték fényessége és az izmok játéka.

Péter, fiam, mit csinálsz, Péter, ne üsd azokat a lovakat, istenem, most láthatjuk, mi szorult ebbe a gyerekebe, Péro, maga vegye ki a kezéből az ostort, és álljon meg itt az út szélén egy pillanatra, te meg, fiam, azonnal ideülsz hátra a nővéred mellé, ekkora fiú, s lám, mégis hogy megvadul, nézd meg a nővéredet, neki soha nem jutna ilyen az eszébe, mi ez, megizzadtál, vagy mástól lett nedves a nadrágod, nem szégyelled magad, mondd, most mit csináljunk veled, igazán mondom, nem értelek, még az a szerencse, hogy meleg van, ülj úgy, hogy rád süssön a nap, mire odaérünk, meg is szárad talán.

Miért volna a nyárvég, ha nem a gondolattalan boldogságra, milyen az átforrósodott bőr illata, milyen az út menti házakból gőzölgő pára, üvegszemcsék csillognak a falakon a lenyugvó nap fényében, hosszú a part menti nyárfák árnyéka, s ott, ahol az út végén valóban megnyílik a főter, középütt, a szentháromságszobor körötti vaskerítésen hervadt koszorúcskák függenek.

Apa könnyedén lép le a kocsiról, leugrik ruganyosan, lesegíti Anyát, fehér gombos, magas sarkú cipő, meglibben a virágos napernyő.

Gyerünk, gyerekek!, szinte kiáltja Apa, vidám és könnyed a hangja, hadd hallja bárki, aki a téren jár, vagy hadd hallja odabent, az étteremben is egynéhány ismerős, menjen, Péro, mondja, oda sem fordítva a fejét, álljon a lovakkal hátulra, hagyja az árnyékban őket.

A rakparti lépcső betonfala előtt piros-fehérre mázolt kerek taliga áll a járdán, hímzett, kerek sapkácska az édességárus fején, töröknek mutatja magát, holott csak bosnyák, mosolyog, az orra tövében, az arcbőrén olyanok a lyukacskák, mint az üveg-lap alatti törökméz kisebb-nagyobb sötétbarna pöttyei, meg-meghajol a járókelők felé, de máskülönben szótlanul ácsorog, nem is kínálgatja az édességeit, hiszen nincs miért, tudja, hogy a korzózó városiak éppúgy megszokták már őt, bő bugyogóját, bőrpapucsát, mint ahogy megszokták azt, hogy lassú léptekkel, meg-megállva sétálgassanak a főtér ezen oldalán, odalent a Duna, idefent a lassan csordogáló beszélgetések. A szigeten, a fák közti teraszon ilyentájt meggyújtják a gázlámpákat már.

Elöl bóklászik a két gyerek, azaz a kislány hamarosan illemtudóbban hátramarad, karjával leszorítja a szoknyáját, éppen kettőt lép, míg Apa és Anya egyet, okosan a szülők beszédére figyel, a kisfiú viszont összevissza nyargalászik, hadd menjen, drágám, hiszen azért fiú. A két kezét összekulcsolva forog a vékonyabb fatörzsek körül, kihajol a lépcsős rakpart fölé, majd a kő fölé hajolva leguggol, mi van ott, zöld színű szőrös hernyó tempózik nagy igyekezettel a langyos betonon, újra és újra kitér a rá-támadó botocska elől, végül összegömbölyödik, világító sárga pötty a feje, lássuk csak, hány szeletbe vágjuk fel a tortát, egy hernyófalat, két hernyófalat, lesújt a rút szörnyetegre a vitéz királyfi éles fegyvere, kocsonyás, barna lé kenődik a bot végéről girbe-gurba csikként a kövön, sárgásbarna, mint a lóhúg a macskakövek árkaiban.

A főtér túloldalán nyitva tart némelyik bolt, noha tudvalevő, hogy ilyenkor inkább csak a jó hír növelése végett ácsorog a pult mögött egy segéd, világítóan fehér ingben bámulja a harisnyás gázégőt, számolja a perceket, van, akinek rövid a nyár, van, akinek végtelenül hosszú a vasárnap délután.

Ahogy a színház előtti térre ér a család, annál a vaskorlátnál vezet el az út, ahol mindenkor valami öregek, mondjuk így, a város öregei üldögélnek a kiosk mögötti padon, látni őket már messziről, milyen különös, csupa színes, szedett-vedett ruha lóg rajtuk, mégis szürke rongycsomó valahány. Most éppen ketten vannak, akár koldusok is lehetnének, csupán azt kell eldönteni, mit akarnának megkapni, mit csinál egy koldus, ha nem ül a kiszemelt őrhelyén, mert ugye azt nem kérdezzük, mit csinál, ha a szemünk előtt kéreget, azt még csak látni, hogy ez a kettő egy férfi és egy nő, helyesebben az egyikük férfi volt valaha, és a másik nő, s most együtt tartanak a férfiatlan és nőietlen semlegesség felé, ha ugyan már el nem érkeztek oda, ha ugyan még tartanak valahová, leszámítva egyetlen utat, arról viszont nem szeretünk beszélni, különösen ilyentájt, amikor a háztetők mögött lebukott a nap, hol van az a föld, ahol ez a két ember megfogja egymást, és ki tudná megítélni a korukat, hiszen az arcuk is ugyanabból a szürke rongyból gyúrva, s a hajuk a foszladozó szövet szálaiból, két-két kopott doboz a cipőjük, ami még így is, a földre dobva, mozdulatlanul is lötyögni látszik a lábukon. Megtorpan a kisfiú a tér oldalánál, majd lassan, mintha lopakodna, óvatosan halad az öregek felé, s még mielőtt elérné őket, ott, ahol tiszta a levegő, nagy sóhajtással mélyen beszívja s aztán visszatartja a lélegzetét, egy lépés, két lépés, nem lehet az olyan sok, irány a túlpart, óvatosan kell elmenni mellettük, sietni persze nem

szabad, még a végén észrevennék, na nem itt ezek, az ilyenfajta már semmit nem látnak, mozog a szájuk, mintha folyton rágnának valamit, vagy holmi titkos ügyekről motyorásznak, mint aki nem is gondolja már azt, hogy bármi értelme volna a szavaknak, annyi legalábbis biztosan nem, hogy érdemes lehetne hangosan kimondani őket. Látni pedig végképp nem láthatnak semmit, a bozontos, lelógó szemöldök, a táskák a vaksi szemgödörök alatt, a folyton könnyező szemek. Különbön sincs választás, elég, ha a foszlott ruhákra, elég, ha a ráncokra néz az ember, kifújni lehet, sőt kell is, aprókat fújni, egyenletesen, hogy csak és csakis kifelé menjen a levegő, majd ott, majd a tér túloldalán lehet megkönnyebbülten felsóhajtani, átértem, s ők ott maradtak, én itt leszek, amikor ők már nem, és én nem leszek, én nem lehetek ilyen sohasem.

Hazaindulás előtt Apa odasétál az édességáruhoz, nézzétek, mondja, kinek tetszenek ezek a színes nyalókák, csillognak a lámpafényben, tudjátok-e, hogy mik ezek, cukrozott kigyócskák, bizony ám, nemrég még odalent tekergőztek a vízparti kövek között, egy felszeletelt kigyó mézbe és olvasztott cukorba mártott csikos darabjai, egy suhintás, két suhintás, már kész is a csemege, aki nem hiszi, járjon utána, nézzétek csak ezt a törököt, milyen rejtelmesen mosolyog, kétség sem férhet hozzá, megvan rá az oka, halljam, melyiket kéri, aki finom nyalókát akar, tegye föl szépen a kezét.

Nagy csapat galamb rebben fel a térről, a szentháromságszoborról, mintha valami hang riasztotta volna fel őket, egy robbanás vagy valami távoli robaj, amit csupán a madarak hallanak, rendben is van talán, hogy az emberi fül nem az effajta hangok meghallására rendeltetett, lám, amott is a sirályok, mi oka lehet, hogy egyszeriben feljebb emelkedtek a vízről, ők tudják, mi történhetett.

Sötétedik már, s úgy tűnik, eső is lesz, repülhetnek-e hangos szárnycsapásokkal a háztető felett a szentháromságszoborról levált kövek, mert ezt, a szárnyak pergését, a tollak suhogását viszont igencsak hallani, mi az, ami repülni tud, egyszerű a válasz, ami könnyebb a levegőnél, tehát mi az, ami lezuhan, s mi az, ami odafent marad, feltámad a szél, és délről fekete felhők tornyosulnak, hirtelen milyen messze távolodott a délután, a vörös nap sütés és a meleg, ámbár a kövek még most is langyosak, de a szél ugyancsak borzongató, lám, így sodródni messze a súlyosnak hitt emlékek, s így zuhannak le a levegőnél könnyebb szavak, még a helyük sem látszik a porban, ellentétben az egymásra torlódó felhőkkel és ellentétben az első esőcseppekkel, melyek toccsanva festenek sötét foltokat a lovak hátára és a macskakövekre, mit tehetnének ehhez képest a szavak, lezuhannak, de ha szétfröcskölnék is, nem hallani a toccsanást.

Siessen, Péro, talán még időben hazaérhetünk, adja ki a parancsot Apa, most kéne igazán a bőrtető, burkolózz be jól.

Petróleumlámpa lóg a bak oldalán, zörögve fut ki a városból a könnyű kis kocsi, siet a nyár végi vihar elől, sötétség, ami után csak még sötétebb következik, felhők felhők után, bár inkább képzelhetni, semmint látni őket, a fák, a bokrok itt is, ott is fekete árnyak.

Bandi és Lujza patkói már a gáton kopognak, amikor hosszú szálakkal valóban esni kezd, meghajlik a nyárfák csúcsa, elvész köztük a lámpafény, aztán már nem segít az ernyő sem, csapkodja a cseppeket a szél.

A házhoz érve Péro egészen az oszlopokig hajtja a lovakat, ekképpen bont törvényt most a szükség, már ha a szokást és illetet törvénynek nevezhetjük, s nem keresünk jobb szavakat a didergésre, a borzongató esőre sem, menjen, Péro, és igyon valamit, nézzen be a konyhába, ha már letörölte és bekötötte a lovakat.

Milyen szerencse, hogy a falak tartják még a meleget, visszaadják, amit reggel óta

s amit a tavasz kezdetétől magukba szívtak, nem csupán a fénynek hosszú az utazás, míg a földre ér, de a melegnek is át kell kelnie a falon, viszont nem irigylem azt, aki most odakint van, int fejével Apa a Duna felé, felül is a víz, alul a hullámok, sikosak a cölöpök, a horgonyt rángatva megfeszülnek a kötelek, csikorog a lánca.

A legnagyobb szobát, a szalont sárga fény tölti be, és mint egy hol halkabban, hol felerősödve kattogó metronóm, neki-nekilődülnek az ablaktábláknak az esőcseppek. Elpattanó üveggömbök a zongorahangok, a kislány bal keze mozdulatlan, csak a jobbja siklik a billentyűkön könnyedén, a bal a vékony kis combon nyugszik, erőtllenül, valamiképp mégis súlyosan, talán mert a jobb olyannyira önálló életet él, látod, fiam, a nővéred milyen szépen játszik, igazán kár, hogy ezt a tehetséget te nem örökölted, ámbár a gyakorlás sokat segíthetne, ahhoz viszont szükséges az akarat.

Hajnatra aztán megáll a szél, különös augusztus ez, köd gomolyog a fák között, mintha legalábbis november volna, pedig hol leszünk mi már az ősz közepére, itt, a Dunánál semmiképpen, értve ezalatt, ha emberi terv és emberi végzés ezúttal találkozik, s nem szól bele bármi erősebb akarat, néhány nap még, egy-két hét, és vissza, a fővárosba költözünk, nehezen törnek át a párán a napsugarak, s még délelőtt is szinte hűvös marad a levegő.

Anya és a kisfiú kézen fogva lépnek ki a házból, egy őszes, kopaszodó férfit kísérnek a kocsiig, doktor úr, így szólítja Anya, közel hajol hozzá, egészen bizalmasan, doktor úr, higgye el, néha úgy érzem, nem is bírom ki már, annyira fáj, mintha széthasadnék, mintha elpattanna valami ott belül.

Nyugodjon meg, asszonyom, áll meg egy pillanatra az orvos, a bal kezében táska, pókhálós fekete bőr, barna foltok szeplőzik a nagy, ezüstsín fémkapcsot és a foglalatot is, jobbját az asszony vállához emeli, de még mielőtt megérintené, visszahúzza a kezét, és csak a szemüvegét igazítja meg, a mutató- és a hüvelykujja közé csippentve a keretet feljebb tolja az orrán, és ugyanazzal a mozdulattal a füle mögé simítgatja a haját, holott láthatólag éppen elég gonddal van minden maradék fürtje elrendezve, nyugodjon meg, asszonyom, nem kétkem a fájdalmait, de higgye el, nem ritka és nem súlyos ez a baj, ezt bizonyossággal állíthatom, mint ahogyan azt is, hogy a kellemetlenség olykor vészesebbnek mutatja a helyzetet, semmint az kívülről megítélhető lehetne, vagy amilyenek a tapasztalataink alapján mondani tudjuk, noha nem tagadom, a hosszú évek során azt is megértettem, nincsen kisebb és nincsen nagyobb fájdalom, mert olyan érzések ezek, ahol használhatatlanok a mértékegységeink, és csődöt mondanak a jelzők, egyet mondhatok csupán, tartsa be a gyógyító kúrát, s önmagát tisztelje meg a türelmével, mert a test, ha néha cserbenhagy is minket, azért még hálás lehet a méltóságért, feltéve, hogy képesek vagyunk tisztelni a szenvedéseiben is.

Értem, doktor úr, hajtja le fejét Anya, és azt is érzem, hogy önnek igaza van, csak elfogadnom nehéz, mit mondhatok minderre, a fájdalmat megtanulja elviselni az ember, különösen, ha asszony, mert mi mást se teszünk egész életünkben, mint efféle önmagunkon való uralkodást gyakorolunk, hanem a vér, doktor úr, hogy nem tehetek ellene, s a testem ilyen visszataszítóan csúfol meg engem, rosszabb ez, mintha kétszer annyira fájna, eljutottam oda, hogy önmagamtól undorodom.

Anya, rántja meg az asszony kezét a kisfiú.

Ó, bocsásson meg, doktor úr, húzódik hátra az asszony, egy pillanatra elfelejtettem, hogy nem kettesben vagyunk, elfelejtettem, hogy a kisfiam itt van velünk.

Ugyan, asszonyom, a gyerekek azért vannak, hogy folytonosan emlékeztessenek bennünket az önzésünkre, amivel a világra hoztuk őket, s a lelkiismeret-furdalásunk

révén emlékeztessenek a kötelességeinkre is, s mindent egybevéve ezzel bizonyítsák, testek ők a testünkéből, vér a vérünkéből, szégyellni emiatt fölösleges volna bármit, ha csak önmagával nem kívánna meghasonlani az ember.

Furcsa, hogy egy orvos így látja ezt.

Nem az, asszonyom, nincsen ebben semmi különös, inkább a tapasztalat, a felgyülemlett idő.

Meglehet, doktor úr, bár önnek nincsen gyereke.

Ebben igaza van, asszonyom, s csak annyit válaszolhatok, a teremtésben nincsenek véletlenek, leszámítva talán a legelső alkalmat, s ott sem a szándékra gondolok, mint inkább a kivitelezésre, hogy a merészségben mégse menjünk túlzottan messzire, de azt hiszem, onnan számítva a többi már akarat és elszánás, s ahogy mondtam, önzés kérdése, az arányokról akár ne is beszéljünk.

Én pedig úgy hiszem, doktor úr, jobb, ha most hagyjuk abba a társalgást, nem kételem, önt várják a betegek, s nem tagadom, nem szívesen veszem, ha az ön kissé eredeti nézetei éppen az én ártatlan és gyanútlan kisfiam fülébe jutnak, attól tartok, hallott ő ma délelőtt már úgyis épp elég olyat, amit nem érthet, s olyat is, ami nem volna neki való, legalább kerüljük el a felesleges kockázatot.

Asszonyom, ebben önnek alighanem igaza van, magam se mondhattam volna pontosabban.

Ó, örülök, ha így gondolja, féltém attól, talán megneheztel, köszönj el a doktor úrtól, kisfiam.

Add a kezed, kisfiú, férfi a férfinak, egy hét múltán újra jövök, asszonyom.

Viszontlátásra, doktor úr.

A viszontlátásra, asszonyom.

Délidőre aztán mégiscsak visszatér a nyár, a fák között megreked az átforrósodott levegő, éles fényel tűz a nap.

Minden tele illatokkal, összeolvad a folyó és a még most is nedves föld párája, az erdőben szétterülő árnyékok, a ház előtt a fűzfák zöld sátrai.

A kisfiú egyedül van, ami annyit tesz, hogy a melegben, a ház körüli csendben s a hátsó ablakból, a konyhából kiszűrődő zörgésekben most éppen nem figyel rá senki, s nem is láthatja más az árnyakat, akikhez egy kisfiú beszél, s nem kíváncsi senki arra, miképpen fordíthatná le a mások számára hallhatatlan szavakat.

Egy kisfiú, aki az istálló mögött, a kertet az erdőszéltől elválasztó léckerítésnél játszik, gyöngyház nyelű bicskával farigcsálja a zöldre mázolt léceket, szárazan pattannak le a forgácsok, kívül zöld, belül nyerszín sárga, és ott, ahol a hasadás véget ér, sértetlen marad egy zöldesfekete göcsört, jancsiszeg, ahogy Péro mondja az ilyet, pedig sokkal inkább hasonlít mondjuk egy szemre, na jó, nem emberé, talán egy állat szeme, vagy miért is ne, lehetne akár a fáé is, mármint azé a fáé, amiből egykoron ez a léce kihasadt, zöld festékes barna szem, azt aztán hiába próbálja a bicska.

Megterítve ebédhez már az asztal, amikor a kisfiú a ház elé rohan, Anya, jaj, Anya, kiáltozza vagy inkább sírja, hiszen a hangja elcsuklik, és nem is érteni a szavakat, Anya, megáll a lépcső alján, bal kezét a melléhez szorítja, sőt a jobbjaival tartja is, mintha az egyikből kiszállt volna minden erő, a másik pedig nem tehetne egyebet, mint védelmezi, addig is, hogy történjen, aminek történnie kell.

Anya, és már nem is sírás ez, sokkal inkább nyüzsitésnéként hallatszik, talán az a kis állat, ami a jobb tenyerében bújjik, vagy egy másik, ami sokkal beljebb van.

Apa ér ki először az oszlopokhoz, álmos és bosszús az arca, mi történt, kérdezi a

kisfiút, s ettől az hirtelen megrémülve hátralép, és azonnal össze is kucorodik, mintha most már az egész testével akarná védelmezni azt, amit a kezében tart, egyik kicsi állat a másik kicsi állatot. A férfi, látva ezt a mozdulatot, megáll a lépcső tetején, a levegőbe csap, aztán mégsem szól semmit, vagy ha tenné is, nincsen már rá szükség, mert a szalon félhomályából előszalad az asszony, könnyű, rövid ujjú nyári ruha, egymásba fonódó virágocskák mintázatával, mi történt, kérdezi ő is a kisfiút, íme, ugyanazok a szavak, a kérdés mégis mennyire más.

A kezem, emeli fel a fejét a kisfiú, az ujjam, teszi hozzá, könnyes a szeme, és az arcára is csikokat rajzolt a sírás, hátul, a hátsó kerítésnél farigcsálás közben levágtam az ujjam, hüppögve mondja, s láthatóan megnyugodva is, talán ezért nehéz egyszeriben felfogni a szavak jelentését,

micsoda, kérdez vissza értetlenkedve a férfi,

az asszony pedig a fiúhoz szalad, százsor mondtam, nem gyerek kezébe való a kés, ezt a szemrehányást persze nem a fiának szánja, hogy kinek, az talán nem is érdekes, hiszen mire elmondja, már a fiú előtt térdel, alighanem zöld foltot hagy majd a fű azon a világos nyári ruhán, mutasd, suttogja fojtott hangon, mutasd, kérleli, mégis szinte úgy kell kifejtenie a burokból azt a sebesült kezét, előbb az összekucorodó fiút kell felemelnie, aztán eltávolítani a védelmező jobbot, hogy eljuthasson a bal karig, mutasd a kezed, nem értem, azt mondd, levágtad egy ujjad, de én itt még csak egy karcolást sem látok, melyik kezedről beszélsz.

Anyá, én éreztem, hogy levágtam ezt az ujjamat, láttam is, ahogy a késpenge félre-csúszik, láttam, ahogy a levágott ujjam a földre esik, és attól ijedtem meg, hogy eltűnt, elveszett a fűben, hiába kerestem, nem találtam sehol, miközben ömleni kezdett a vér.

Akkor most mi történt, néz rájuk Apa, meg se vágta magát, nincsen semmi baja, kérdezi, s a hangja egyre bosszúsabb, újra csak felemeli a karját, ezúttal azonban tehetetlenül ejti vissza, mi a fene történt, magyarázza el nekem valaki, mire jó ez az egész.

Fáj még, kisfiam, öleli át az asszony, a tenyerével letörli a kisfiú arcát.

Nem fáj, Anyá, csak az ijedség, az fáj még itt belül.

Hol a késed, emeli fel a hangját Apa, a korlátnak dőlve áll, rekedtes a hangja, kérem a késedet, fiam, ha már egyszer nem a te kezédbe való.

Igen, Apa, de nem tudom visszaadni, ott hátul a kerítésnél leesett a fűbe, és elveszett.

Este olyan nagyon csillagos az ég, amilyen csak augusztusban lehet, a tücsökciripeles valósággal beömlik a szellőztetésre nyitott ablakon, és a távolból, a Dunáról csobbanások hallatszanak, játszanak a halak, mosolyog Anyá, melegük van, rántja meg a vállát Apa.

Mezítláb, az ágy mellett állva, összetapasztott tenyérrel mondja a kislány és a kisfiú az esti imát, nézik az ajtó mellé akasztott keresztet.

Az éjjeliszekrényen nyitva maradt a mesekönyv, összeolvadó, hemzsegő bogarak a fejtetőre állított betűk, s velük szemben a nagy, egész oldalas színes kép, csupa piros és fekete, mi lehet az, talán egy állat, bizony, látszik még a vöröslő nyelve is, és ott vannak a hatalmas fogai, milyen jó hűvösek a párnák, fehér és még fehérebb, árnyék és félhomály, ez a körbefutó himzés a huzaton olyan, mint holmi minták egy lepke szárnyain.

Jó éjszakát, mondja Anyá, behajtom az ablakot, de az ablaktáblákat nyitva hagyom, olyan hangosak ezek a tücskök, ha rajtuk múlik, itt még aludni sem lehet, de ti csak nyugodjatok, lecsavarjuk a lámpát, eleven nyelv a lángocská, aludj el, kislányom, nyújtsd ide a kezéd, kisfiam, jó éjszakát.

Csend van már a házban, amikor a kislány felébred, az egyik fehér függöny az ablak előtt lóg, a másik végigterül a szőnyegen, ha ciripelnek is még a tücskök, idebent már nem hallani, hacsak nem valami másfajta tücsöktől ered az a pattogás, ami alighanem a szalonból jöhet, lehetne persze órakattogás is, de akkor miért van az, hogy egészen elhalkul, majd újra felerősödik, ó, hát éppen nem hűvös már ez az ágynemű, forró, akár egy kemence, nicsak, ez úgy hangzik, mintha egy mesében volna.

Felhajtja a kislány a takarót, óvatosan kel fel, hogy ne csapjon zajt, az íróasztaltól, a holdfény függönyéből kiemeli a támlás széket, lassan, vigyázva lépkedve az ajtóhoz viszi, a fal mellé, hogy felállhasson rá, fehér hálóinge szinte világít, előrehajol, a szemét lehunyva csókolja meg a keresztet, különös, de milyen langyos a fém, langyos, mintha élne, jó éjszakát, Jézuska, jó éjszakát.

Reggel Apa kiáltása harsog végig a házon, indulás, indulás, mindenki kirándulni megy, gyereink, gyereink, de gyorsan ám, persze nem kell nagy túrára gondolni, csupán egy délelőtti sétát teszünk az ártéri erdőben, elvégre még ilyenkor augusztusban lehet, és ilyenkor érdemes is, ebédidőre itthon leszünk, kellően száraz a talaj, gond nélkül átvághatunk a fák között.

A nagy sürgés-forgásban vajon mi marad itthon, mindig éppen az, ami a legjobban kell, mi lenne, ha hosszabb útra mennénk, talán el sem indulnánk soha, itt maradnánk, folytonosan csak készülődve, mert ebben a szobában már most is olyan nagy a felfordulás, hogy mozdulni sem lehet, mit keres például az a szék az ajtó mellett, éppen ott, ahol a leginkább útban van, kiskosár, alma, sétatob, sapka, könnyű kendő, lemegy a nap, mire elindulunk.

Nevetnek még akkor is, hogy a poros úton beérnek a fák közé, és mintha most is a Duna-parti korzón sétálnának, Anya Apába karol, hátramaradnak, a két gyerek pedig előreszalad, nem messze persze, hogy látni lehessen őket, hoppá, itt vannak a patkónyomok, Bandi és Lujza nyomai, furcsa, hogy az eső nem mosta el őket. És amikor aztán egy fásorompóhoz érnek, itt választja el a földutat és az árteret a jelzés, lekanyarodnak, talán ösvény volna ez, vagy csak az ösvényt látni akaró szemek ismernek félre nem is járt utakat. Egyszeriben köréjük borul az erdő, fölübük tornyosulnak az ágak, a kövér lomb közt nemigen jut át a fény, s a bokrok is mintha nagyobbra nőnének a félhomályban, egyre sűrűbbé fonódnak össze, érintetlen a töppedt avar, s a félrerúgott száraz levelek alatt nedvesen csillog a többi, őket már elérte a rothadás, nem illik ide a nevetés, ha akarja, ha nem, az erdő csendjére az ember szótlansága felel, remélem, visszafelé megtaláljuk az utat.

Libasorban lépkednek egymás után, nem tűnt fel, miként cserélődött a sorrend, lám, így is lehetnek az utolsókból elsők, nem kétséges viszont, hogy a célhoz mindenki előbb-utóbb elér, ha még állna is mozdulatlan, elvégre a cél maga jön el, nincsen az a sűrű bozót, nem fonódhatnak össze úgy a gyökerek, hogy lenne erő, ami visszatartsa. Apa halad most elől, sétatobjával hajtja félre a tüskés ágakat, kissé előregörnyed, nem csupán a bokrok miatt, hanem mert érezhetően emelkedően tartanak felfelé, ott például, ahol ritkábban állnak a fák, és a fény is teltebb, erősebb, valóságos kis domb magasodik, körötte szétszórt kövek, nagy, ormótlan szikladarabok, de a dombocska tetején még jól látszik a falak maradványa.

Mi lehetett itt, kérdezi a kislány, fogja az anyja kezét.

Talán egy ház verde, piszkálja meg az avart a kövek között botjával Apa.

Egy rablóvár, kiáltja a kislány, egy igazi vár, ahol a rablóvezér lakott.

Hát persze, bólint a férfi, de inkább csak holmi remetelak, egymásra hányt, megmunkálatlan kövek.

Ám még be sem fejezte a mondatot, hirtelen előrehajol, vagyis előbb hátrahőköl, s a karját széttárva löki egy lépéssel vissza a többieket, majd azonnal, mint valami vadász, aki nyomra lelt, mi az, hogy nyomra, máris magára a zsákmányra les, ugrásra kész, a vad elejtésére, egy pillanat és előreveti magát, vigyázzatok, kiáltja élesen Apa, és fojtottan, szinte suttogva teszi hozzá a magyarázatot, egy kígyó, ott, a kövek között bújjik egy kígyó, ne mozduljon senki sem.

Valóban, a mohos, lukacsossá mállott kövek között egy csikos, fényes test hever, ott, ahol a fény elé nem áll semmiféle árnyék, két lépről nem látni a pikkelyeket, akárha nem is kígyó volna, vastag selyemkötél, nem tudni, hol a farka, és nem látszik a feje, ám mégis kígyó kell, hogy legyen, mi volna más, éppen most és éppen e helyütt nem volna helyénvaló, hogy valóságga váljon holmi balsejtelelem, mint ahogyan persze az is megengedhetetlen, hogy csupán az bizonyuljon valóságnak, amit a szem lát, nem beszélve kövekről, fényekről és árnyékokról, egy erdőben, ahol máskülönben minden olyan, de olyan mozdulatlan, éppen elég, hogy odakint, a fákon túl más világ van, maradjunk annyiban, kígyó az, ami kígyónak látszik a kövek között.

De ekkorra már Apa dühödten felhördül, előrenyújtja karját, és a sétabotja lecsap, mint egy éles kard, mint egy éles villanás, lássuk csak, hány szeletbe vágjuk fel a tortát, egy kígyófalat, két kígyófalat, lesújt a rút szörnyetegre a vitéz király éles fegyvere, kocsonyás, barna lé fröccsen fel, majd girbegurba csikként kenődik a bot végéről a kövön, cukrozott kígyócskák, bizony ám, nemrég még ott tekergöztek a kövek között, méz és olvasztott cukor csikos darabjai.

Forduljunk meg, induljunk haza, sietnünk kell, mindjárt itt az ebédidő.

Délutánra aztán újra álmos csend borul a házra, fénykarikák és árnyékfoltok, apró jelek a máskor makulátlanul sima falon.

Átaludni a délutánt, jó volna-e vagy sem, ó, ha volna ugyan, aki tudja, félálom és ébrenlét között hol a határ.

Délután van, de még ragyog odakint a fény, meglebbenő függönyök, a szalon csupa titkos félhomály, a kislány és a kisfiú a zongora alatt bújnak, lelógó, hosszú liánok a zongoraterítő szálai.

Apa kezében nádból készült újságtartó billeg, olyan, mint amelyet a városi kávéházakban hoz fehér kabátját lobogtatva a pincér, alászolgája, nagyságos úr, kissé előrehajol, és még így is, hogy az asztal fölé magasodik, képes alulról felfelé nézni, mondja még valaki, hogy könnyű mesterség volna ez, felkínálja a legfrissebb híreket, vagy ha kell, felkínálja azt, amit a vendégek a legfrissebb hírekről mondtak a mai napon.

Itt viszont se tényérok csörrenése, se poharak, kávéskanalak csilingelése, hacsak azt az elmosódó mormolást nem akarjuk hallani, ami a konyha felől beszüremlik, a cselédlányok azok, végeztek már a mosogatással, a törölgetéssel is, fehér porcelántálon, tiszta kendővel letakarva a délutáni sütemény, ketten vannak, átölelik egymást, összebújva beszélgetnek az ajtó mögötti ládára ülve, a kezük és az arcuk piros.

Apa alszik, az újságtartó lassan csúszik le az öléből, oldalra csuklik a feje, a szája résnyre nyitva, csendesesen, egészen csendesesen horkol.

Anya feláll, lapok zizzennek, aztán a könyve halkan koppan az asztalon, mozdulatlanság, talán az ablakon néz ki, vagy csak várakozna valamire, hirtelen indul el, mint akinek eszébe jutott a mulasztása, és sietéssel akarná pótolni a veszteséget, suhogás és illat, fehér, gombos cipők, a ruhája alján liános szalagok.

Ez a zongora, ez a mi barlangunk egy őserdő közepén, egy olyan barlang, ahol csak mi ketten vagyunk, a rojtok, mintha zuhogna a trópusi eső, mondja a kislány. Egészen

közletről suttogja a fiú fülébe, nem is suttogja, inkább csak leheli, nedves ajka a fiú fülcimpájához ér, rózsaszín a rózsaszínhez.

Igen, bólint engedelmesen a kislány, verejték csordul a hátán.

Ki tudja, micsoda fenevadak leselkednének odakint reánk, ha kitennék innen a lábunk, ha az erdőbe merészkednének, párducok és jaguárok, még az a jó, hogy itt biztonságban vagyunk, van tüzünk és enivalónk is, akármeddig ellehetünk.

Micsoda szerencse, ismétli a kislány halkán, s az orra egyszerűen megtelik a kislány hajának illatával, fülét csiklandozza a lány szája, a suttogása, de mást nem mond, ha akar-na, se válaszolhatna, talán mert a levegőért kapkodó, hirtelen kiszáradt szájára csöppen a fölébe hajló nővére izzadsága, izzadság vagy nyál, sós, ami édes, édes, ami sós.

Tudod, miért van ez?, néz hirtelen egészen közletről a lány az öccse szemébe.

Tudod, mi ez?, feketé pupillája hatalmasra tágul, s irisze is szinte betölti a szemnyíl-lását, viszont a szeme fehérje valóságossággal izzik, világít a félhomályban.

Micsoda?, néz rá megriadva a fiú.

Hát itt, ez, mondja, és a fiú nadrágjához nyúl. Ez itt elől. Hogy miért olyan, mint egy kígyó, egy kicsike kígyó. Ezzel rakják bele a kisgyerekeket az anyjuk hasába, suttogja halkán, és a keze még most is ott nehezedik, aprókat mozdul, az ujjai, mintha öntudatlanul tenné, meg-megszorítják, majd csak puhán érintik a fiút.

Az nem lehet, suttogja halkán a fiú, ez pisilni van, az nem lehet, amit mondasz.

Dehogynem, hallottam, amikor a felnőttek beszéltek róla, s ha nem hiszed, kérdezd meg a lovakról a kocsist.

A lovakról?, miért éppen a lovakról?

Kérdezd meg, és majd megtudod.

Nem akarom megkérdezni.

Azért, mert gyáva vagy, vagy azért, mert elhiszed?

Nem akarom megkérdezni és kész, hagyjál, ki akarok menni innen!

Most mi van, megint bepisiltél?, gusztustalan vagy, tudod, undorító, és hogy mit fog szólni Anya, ha meglátja, kiabálni fog veled, vagy talán sírni, viszont jobb is, ha nem tudod.

Másnap reggelre már esik az eső.

Úgy látszik, ebben az évben korán jön az őszi, néz ki az ablakon Apa.

Szürke házikabát van rajta, szürke mellény, fáradt az arca, mint aki keveset aludt.

Köd sűrűsödik a folyó felett, vagy talán inkább pára volna, igen, alighanem az.

A hirtelen támadt hűvösségben szinte gőzölni látszik a víz, s a felszálló gomolygást még az eső se nyomhatja le, pedig úgy tűnik, valahonnan egészen közletről esik, mintha nem is a felhőkből zuhogna alá, vagy a felhőktől a folyóig megszakítás nélkül ér-nének a hosszú szálak, s vissza is, a folyóból a felhőbe olvadva gomolyogna a pára, azért van ilyen szürke foltokból összeragasztva az ég, azért ilyen párás a víz.

Egyszeriben milyen csendes lett az erdő, úgy susog itt a háztetőn, a pázsiton és a fűzfákon a sok-sok esőcsepp, hogy attól mást se hallani, mint az erdő csendjét. Talán a csend mögött másfajta csendek riogatnak, milyen az, amikor a saját súlyuktól lehaj-lanak a vizes levelek, és végre keresztültörhet köztük a fény, csak hogy ez már nem az a sárga napfény ám, ami éget, és átforrósítja a bőrdet, és az illata megmarad éjszakára is, mert erősebb és áthatóbb, mint a színes papírokba csomagolt szappanok, nem bi-zony, öreg és sápadt a nap, árnyékok lebbennek a fák alatt.

Vége a nyárnak, akár csomagolhatunk is.

Ugye, mintha nemrég jöttünk volna le, most meg ideje van, hogy utazzunk haza.

Azt tartják, ha nem történik veled semmi, akkor nincsen mire emlékezned, visszagondolsz, és úgy hiszed, elrepült az idő, pedig egyszerűen te maradtál változatlan, miközben más lett körülötted minden, mondja Apa.

Anya nem válaszol, csak néz rá, elgondolkodva, hosszan.

Zörögnek a lapok.

Délután van már, jóval ebéd után, nem mintha a felhők, a fény mást mutatna, mint órákkal ezelőtt, de ha elmúlt az ebéd, akkor délután kell legyen.

Kint áll a kislány az oszlopokra néző ablakok előtt, onnan hallja Apa szavait, öklét a füléhez emeli, és hallgatózik, egyik fülében az idő múlásáról beszélő mondatok, a másikkban a zizegés, ami a markából ered, persze elmosódottak a szoba felől érkező szavak, s csak ha megrázza a kezét, akkor támad holmi zizegés.

Lusták és álmosak a legyek az ablaküvegen, vagy nem is tudnak már felrepülni, könnyű megfogni vagy az ablak sarkában összeroppantani őket, finoman, lassan, mutatoujjal összenyomni, nem erősen, éppen egy halk percenés, és aztán olyan, mintha még élnének tovább, csupán mozdulni nem akarnak többé.

Ezek a legyek, hiszen a szárnyukat kitépni sem élvezet, vagy mégis az talán, pici, picibb, legpicibb, nem csoda, hogy a rázáruló ujjak sötétjében tehetetlen a fogoly, ha rab még szabadon engedve is, gyöngyözve, csikokban fut le a pára az üvegen, kint is esik, bent is esik az eső.

Hány nap még, hány délután.

A nagytükör előtt, a szülők hálósobájában áll a kislány, csaknem a teljes ablakokat elfedik a leengedett függönyök, honnan jön a fény, odakintről vagy a tükörből, olyan ez a csillogó lap, mint valami bekeretezett kép, a fal és a barnára pácolt bútorok a keret, s a festményen ez az arc, mögötte a bevetett, leterített ágy, hatalmas, mint valami hajó, de közben súlyos és sötét, aligha volna képes úszni bármilyen vízen.

Fekete haj, fekete szem, a sűrű, fekete szemöldök, összenőtt az orrnyergen, a szempillák, mintha lepkék csápjai volnának, sok-sok tapogató, kicsi láb, de csupán egyetlen szárny valamennyihez, csukódik és nyitódik, milyen ablak az, amin csak kifelé néznek.

A nővér arca a fiútest fölött.

Fekete haj, fekete szem, a sűrű, fekete szemöldök, összenőtt az orrnyergen, a szempillák, mintha lepkék csápjai volnának.

Szürkület előtt eláll az eső, persze vizes még a fű, de ki lehet szaladni a nyárfáig és a ház mögé.

A léckerítésnél, ahol a kis hátsó kapuhoz kanyarodik a kövekből kirakott gyalogösvény, szétázott madárfészek hever a földön, honnan eshetett ide, hiszen itt nincsen fa, és nem is fúj a szél, puha, szétázott gombolyag, tenyérynire tőle az elpusztult fióka, alig pelyhedzik rajta toll, mintha nem is augusztus vége volna már, kisgyerek a fűvön, a kékes szemhéz a kicsiny szemeödrökre tapad, kitárt karok az apró szárnyai, különös, de milyen langyos még a teste, langyos, mintha élne, puha, akár a fű, csak valahogy rugalmasabb, maradj itt, és aludj, madárgyerek, jó éjszakát, újra szemerkélni kezdenek az esőcseppek.

Meglehet, egész éjjel esni fog.

Hajnalba szurrogás támad az erdő felől, furcsa, egyre sűrűsödő és erősödő roppanások, és a levelek hangja, kicsoda sustorgás ez, innen is, onnan is motozások, ág-reccsenések és zizzenések kelnek, olykor olyan, akárha az eső szemerkélne újból, meg-megélénkülő széllel, aztán meg mintha követ szórnának le szekerekről valahol távol, szivlapát, az kong így, ilyen öblösen, kövek és szivlapát, de kinek jutna eszébe hajnaltájt

az erdő mélyén köveket, földet lapátolni, s vajon mik ezek a hosszan elnyújtott bődülések, akárha teherszállító uszályok gőzdudája jelezne a reggel érkezését.

Mire teljesen megvirrad, állatok gyűlnek végig az erdőszélre.

Csend van, még a szél is elnyugodott.

Ott állnak sorban, őzek és szarvasok, nyulak és vaddisznók, rókák, nyestek, borzok, és az ágakon a sok-sokféle madár, elkülönült falkákban, ki-ki a saját fajtájával, mégis összetartozva az egész, néznek a folyó felé, a fejük magasra tartva, mintha valami veszélyt szimatolnának, vagy ahogyan rabságban tud mozdulatlaná válni egy állat, mert már nincsen miért mozdulnia, nedves még a bundájuk, csillognak a tollak, harmatcseppek, ahogy rájuk süt a fény.

És az a párálló, az az apró felhőket lehelő erdő összeolvad mögöttük, honnan, ugyan honnan nőnek az ágak egymásba, ami alulról indázna felfelé, máris odafönről ágazik tovább, s ami fönről ereszkedik lefelé, egyszer csak eltűnik ugyan, ám másutt előbújva tör újra át, s mint valami tömött, mozdíthatatlan barna fal, úgy állnak ott a fatörzsek, úgy állnak ott moccanatlan az állatok, némán nézik a vizet, de hogy mit látnak, mire várnak, nem mondja meg senki sem.

Határ Győző

ANOREXIA NERVOSA

babfuttató babkaró
szépnél szebbet akaró

deszkamellű sovány lány
áll – megfordul – sóbálvány
nem ilyen aszott spinét
(...) gyakhatnék a férfinép

röhejüket se hallja
szívből szakad sóhajja:

„hódoltam a divatnak:
ágyba mért nem hivatnak-
letepernek-tekernek?
vénlánysággal ki ver meg?

csótány csontlány nem álom
fogyózással megállnom